

Raimo Vikström

“Niin sanotun luovan alan yrityksissä on tavallista siirtää yrittäjän riski työntekijöiden kannettavaksi. Tuotantotoimintaan käytetään palkatonta opiskelijatyövoimaa, ja esiintymispalkkioita maksetaan erilaisina verottomina korvauksina. Uuden neuvottelukunnan piirissä olevilta yrityksiltä siis löytyy monenlaista luovuutta.”

LUOVUUS MARKKINATALOUDEN ETUVARTION HOITOOON

Elinkeinoelämän keskusliitossa on perustettu neuvottelukunta luovien alojen yrittäjille. Siinä on EK:n lisäksi äänite-, elokuva-, taideteollisuus- ja muiden vastaavien alojen järjestöjä. Ohjelmatoimistojen liittokin on päässyt mukaan. Neuvottelukunnan puheenjohtajana toimii Taideteollisen korkeakoulun rehtori Yrjö Sotamaa.

Sotamaan mukaan hankkeen on pannut alulle konsulttiyhtiö Creative Industries Management. Yhtiö haluaa, että kehitys luovalla alalla olisi nykyistä nopeampaa.

Kyseinen konsulttiyhtiö on toiminut muun muassa viihdealalle sijoittavan riskirahaston hallinnoijana. Tähän rahastoon on luvattu Suomen valtion rahaa Sitran ja Suomen Teollisuussijoituksen kautta yli 9 miljoonaa euroa. Toistaiseksi rahaston merkittävimmät saavutukset lienevät omistukset brittiläisessä tv-tuotantoyhtiössä ja skotlantilaisessa pelifirmassa.

Neuvottelukunnan puheenjohtaja Sotamaa ilmoittaa ensisijaiseksi pyrkimykseksi valottaa alan toimintalogiikkaa yrityksille. Se vasta onkin mielenkiintoinen alue.

Puutavara-alalla toimintalogiikka kiteytettiin aikanaan seuraavasti: rahat meille ja propsit Englantiin. Luovien alojen toimintalogiikan kenties kuvaavin ja ytimekkäin luonnehdinta on ”artisti maksaa”.

Niin sanotun luovan alan yrityksissä on monia erityispiirteitä, jotka ajan mittaan näyttävät vain korostuvan. Esimerkiksi on tavallista siirtää yrittäjän riski työntekijöiden kannettavaksi. Erityisen hyvin tämä näkyy äänilevyalalla. Tuotantotoimintaan käytetään useasti palkatonta opiskelijatyövoimaa, kuten elokuva- ja televisio-ohjelmien tuotannosta tiedetään. Teatterialallakin tämä on yleistymässä. Ohjelmatoimistot ja huvitilaisuuksien järjestäjät siirtävät mahdollisuuksien mukaan yritysriskinsä esiintyjille.

On monia ohjelmatoimistoja, jotka maksavat esiintymispalkkiot esiintyjille erilaisina verottomina korvauksina. Ilmeisesti ei haluta aiheuttaa turhaa vaivaa verottajalle ja erilaisia sosiaalisia etuuksia hallinnoiville viranomaisille.

Monet nyt lanseeratun luovan alan neuvottelukunnan piirissä olevat yritykset ja niitä edustavat järjestöt tarvitsevat tukiopeutusta. Kokemuksesta tiedetään, että alalla monilla on ylivoimaisia vaikeuksia selviytyä lakisäätöistä ja sopimuksen mukaisista velvoitteista. Tämä koskee myös EK:n jäseninä olevia työnantajajärjestöjä.

Tarvitaankin vähintään visuaalisen alan korkeakoulun rehtoria, jotta ohjelmatoimistoala kokonaisuudessaan saataisiin näyttämään jotenkin normaalilta, lähemmän tarkastelun kestävältä toimialalta. Harva yrityssektori on yhtä silkkoa sisältä.

Vastikään yksi toimialan konkareista sai Turun käräjäoikeudessa vero- ja kirjanpitorikoksista ehdottoman vankeustuomion. Suuri joukko verorikoksista hyötyneitä henkilöitä sai samassa yhteydessä lievempiä tuomioita ja maksettavakseen korvauksia. Toivottavasti uusi neuvottelukunta levittää piirissään olevien yritysten keskuuteen tietoa tästä päätöksestä. Jos se tekee niin, se toimii luovan alan eduksi.

Joskus luovan alan yritykset verhoutuvat omaa asiaa ajaessaan lainahöyheniin. Varsinkin piratismia vastustaessaan levy-yhtiöt esiintyvät mielellään muusikkojen nimissä. Juuri pari viikkoa sitten televisiossa julistettiin, että piratismi aiheuttaa muusikoille miljoonien menetykset. Tämä on tietenkin puuta heinää. Tosiasiassa piratistien takia menettävät eniten levy-yhtiöt ja ehkä sitäkin enemmän valtio.

Uuden neuvottelukunnan piirissä olevilta yrityksiltä siis löytyy monenlaista luovuutta. Kun nyt aletaan toimia markkinatalouden ylimmän vartijan Elinkeinoelämän keskusliiton johdolla, on mielenkiintoista nähdä, miten luovuuden tässä prosessissa käy. Yritykset hyödyntävät luovien ihmisten työn tulosta ja ovat siitä riippuvaisia. Mitä kovemmin EK joukkoineen hengittää luovien ihmisten niskaan, sitä suurempi on mahdollisuus, että luovuus jähmettyy pahanpäiväisesti.